

Глоссарий:

Сотқа дейінгі іс жүргізу - сотқа дейінгі тергеп-тексеру басталғаннан бастап прокурордың қылмыстық істі мәні бойынша қарау не іс бойынша іс жүргізуді тоқтату үшін сотқа жібергенге дейін іс бойынша іс жүргізу, сондай-ақ жеке айыптаушының және қорғау тарапының қылмыстық іс бойынша материалдарды дайындауы.

Тергеуші (анықтаушы) - өз құзыреті шегінде қылмыстық іс бойынша сотқа дейінгі тергеуді жүзеге асыруға уәкілетті лауазымды адам.

Сотқа дейінгі тергеп - тексеруді бастау себебі - іс бойынша іс жүргізуді болдырмайтын мән-жайлар болмаған кезде қылмыстық құқық бұзушылық белгілерін көрсететін жеткілікті деректер.

Қылмыстық қудалау органдары (лауазымды адамдары) – прокурор (мемлекеттік айыптаушы), тергеуші, анықтау органы, анықтаушы.

Ақпаратты есепке алу кітабы (АЕК) - сотқа дейінгі тергеуді бастау себептерін қоса алғанда, қылмыстық құқық бұзушылық туралы ақпарат енгізілетін автоматтандырылған деректер базасы.

Сотқа дейінгі тергеп – тексерудің бірыңғай тізілімі (СДТБТ) - автоматтандырылған деректер базасы, оған ҚР ҚПК 180-бабының 1-бөлігінде аталған сотқа дейінгі тергеп-тексеруді бастау себептері, олар бойынша қабылданған іс жүргізу шешімдері, жүргізілген іс-әрекеттер, қылмыстық істің қозғалысы, қылмыстық процестің өтініш берушілері мен қатысушылары туралы мәліметтер енгізіледі.

ҚАО ААЖ - құқық қорғау, арнайы мемлекеттік және өзге де органдардың ақпараттық алмасу жүйесі.

Электрондық цифрлық қолтаңба (ЭЦҚ) - электрондық цифрлық қолтаңба құралдарымен жасалған және электрондық құжаттың дұрыстығын, оның тиесілілігін және мазмұнының өзгермейтіндігін растайтын электрондық цифрлық нышандар терімі.

Қолтаңба планшеті - оның иесінің қолжазба қолтаңбасының сандық аналогына мүмкіндік беретін графикалық планшеттен және жазу қаламынан (стилус) тұратын арнайы перифериялық құрылғы.

Биометриялық сканер - биометриялық ақпаратты енгізуге арналған арнайы перифериялық құрылғы саусақ ізі және оны тіркелген сандық шаблонмен салыстыру ЕРДР пайдаланушының саусақ ізі.

Арызданушы - қылмыстық құқық бұзушылық туралы хабарлаған не қылмыстық сот ісін жүргізу тәртібімен өзінің нақты немесе болжамды құқығын не өзі өкілі болып табылатын адамның құқығын қорғау үшін сотқа немесе қылмыстық қудалау органдарына жүгінген адам.

Жақын туыстары - ата-аналар, балалар, бала асырап алушылар, асырап алынғандар, ата-анасы бір және ата-анасы бөлек аға-інілері мен апа-сіңлілері, атасы, әжесі, немерелері.

Арнайы білім - адамның кәсіптік оқыту немесе практикалық қызмет барысында алған, қылмыстық сот ісін жүргізу міндеттерін шешу үшін пайдаланылатын қылмыстық процесте жалпыға бірдей белгілі емес білім.

Арнайы ғылыми білім - мазмұны сот - сараптамалық зерттеулер әдістемесінде іске асырылған ғылыми білімді құрайтын арнайы білім саласы.

Іздестіру шаралары (іс - шаралары) - қылмыстық процесті жүргізуші органның тапсырмасы бойынша орындалатын, қылмыстық процесті жүргізуші органнан жасырынған және (немесе) қылмыстық жауаптылықтан жалтарған, хабар-ошарсыз жоғалған адамдардың, іс үшін маңызы бар заттар мен құжаттардың орналасқан жерін анықтауға, сондай-ақ қылмыстық құқық бұзушылық жасаған адамдарды анықтауға бағытталған анықтау органының әрекеттері.

Ғылыми – техникалық құралдар - дәлелдемелерді табу, тіркеу, алу және зерттеу үшін заңды түрде қолданылатын аспаптар, арнайы құралдар, материалдар.

Жасырын тергеу әрекеті - қылмыстық процеске тартылған, мүдделері ҚІЖК-нің көзделген тәртіппен және жағдайларда қатысты адамдарды хабардар етпей, сотқа дейінгі іс жүргізу барысында жүргізілетін іс-әрекет.

Нақты ұстау - ұсталған адамның еркін жүріп-тұру, белгілі бір жерде мәжбүрлеп ұстау, анықтау және тергеу органдарына мәжбүрлеп жеткізу (басып алу, үй-жайда жабу, бір жерден өтуге немесе орнында қалуға мәжбүр ету және т.б.), сондай-ақ ұсталған адамға қандай да бір іс жүргізу мәртебесін беруге немесе өзге де формальды рәсімдерді орындауға қарамастан, көрсетілген шектеулер нақты болған сәтке дейінгі дәлдікпен адамның жеке бас бостандығын елеулі.

Қылмыстық құқық бұзушылық жасады деп күдіктіні ұстау - қылмыстық қудалау органы қылмыстың жолын кесу және оған күзетпен ұстау түрінде бұлтартпау шарасын қолдану туралы мәселені шешу мақсатында немесе адам жасырынуы не неғұрлым ауыр әрекет жасауы мүмкін деп пайымдауға негіздер бар қылмыстық теріс қылық бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету үшін қолданатын процестік мәжбүрлеу шарасы.

Санкция - соттың сотқа дейінгі іс жүргізу барысында қылмыстық қудалау органының іс жүргізу әрекетін жасауға рұқсаты;

Жақындауға тыйым салу - күдіктіні, айыпталушыны, сотталушыны оларды қорғау мақсатында жәбірленушімен және іске қатысушы өзге де адамдармен іздестіруге, ізіне түсуге, баруға, телефон арқылы сөйлесуге және өзге де тәсілдермен сөйлесуге шектеу.

Тұрғын үй - бір немесе бірнеше адамның уақытша немесе тұрақты тұруына арналған үй-жай немесе құрылыс, оның ішінде: меншікті немесе жалға алынған пәтер, үй, бау-бақша үйі, қонақ үй нөмірі, каюта, купе; көп пәтерлі тұрғын үйден басқа, оларға тікелей жанасатын тұрғын үй құрылысының верандалары, террастары, галереялары, балкондары, мансард құрылыстары, жертөлесі мен шатыры, сондай-ақ өзен немесе теңіз кемесі және басқалар.

Қаулы-үкімнен басқа кез келген сот шешімі, анықтаушының, анықтау органының, тергеушінің, прокурордың қылмыстық іс бойынша іс жүргізу барысында қабылданған шешімі.

Түнгі уақыт - жергілікті уақыт бойынша жиырма екіден алты сағатқа дейінгі уақыт аралығы.

Хаттама - қылмыстық процесті жүргізуші орган жасайтын іс жүргізу әрекеті тіркелетін іс жүргізу құжаты.

Процессуалдық шешімдері - қылмыстық процесті жүргізуші органдардың қылмыстық іс бойынша іс жүргізуді жүзеге асыруға байланысты шығарылған актілері.

Күдікті - күдікті ретінде тану туралы қаулы шығарылған не ҚПК-нің 131-бабының тәртібінде ұсталған немесе оған қатысты күдіктінің әрекетін саралау туралы қаулы шығарылған адам, сондай-ақ егер ол қылмыстық теріс қылық жасады деген күдіктің болуына байланысты жауап алынса.

Айыптау актісі - сотқа дейінгі тергеуді жүзеге асыратын адам процеске қатысушылардың қылмыстық іс материалдарымен танысқаннан және олардың өтініштері шешілгеннен кейін жасайтын акт.

Қылмыстық іс - бір немесе бірнеше қылмыстық құқық бұзушылық бойынша қылмыстық қудалау органы және (немесе) сот жүргізетін оқшауланған іс жүргізу.

Өтінішхат - тараптың немесе өтініш берушінің қылмыстық процесті жүргізуші органға Іс жүргізу әрекетін жүргізу немесе іс жүргізу шешімін қабылдау туралы өтінішхаты, ал кассациялық сатыда - заңды күшіне енген сот актісін кассациялық тәртіппен қайта қарау туралы өтініш.